

Μεσολάβησαν τα γεγονότα, που οδήγησαν στον Τρωικό πόλεμο. Ο Αγαμέμνονας έφυγε αρχηγός της εκστρατείας αφήνοντας πίσω την γυναίκα του, Κλυταιμνήστρα, να βασιλεύει. Ο πόλεμος κρατούσε πολύ κι ο Αίγισθος είχε όλο τον καιρό δικό του να επιστρέψει και να φαρέψει την βασίλισσα στα ερωτικά του δίχτυα. Έβαλε και σκοπιές να φυλάνε και να του αναφέρουν, όταν θα έβλεπαν τον στόλο να γυρίζει.

Η τριλογία του Αισχύλου, «Ορέστεια», που διασώθηκε, περιγράφει τα συμβάντα στις τραγωδίες «Αγαμέμνων», «Χοηφόροι» και «Ευμενίδες», ενώ το σατυρικό δράμα «Πρωτεύς», που την συνόδευε, έχει χαθεί. Σ' εκείνο, ο ποιητής αναφερόταν στην περιπέτεια του Μενέλαου στην Αίγυπτο, στον γυρισμό του από την Τροία, όπως την αναφέρει ο Όμηρος στην Οδύσσεια (δ 366 κ.ε.) και στην οποία έχει γίνει αναφορά. Η τριλογία διδάχθηκε «επί άρχοντος Φιλοκλέους, Ολυμπιάδι 80ή, έτει δευτέρω», που σημαίνει το 458 π.Χ. Μόλις είχε εξοστρακιστεί ο αριστοκρατικός Κίμωνας και στα πράγματα βρισκόταν ο αρχηγός του δημοκρατικού κόμματος, Περικλής, που πραγματοποιούσε σαρωτικές αλλαγές και περιόριζε τις δικαιοδοσίες του Αρείου Πάγου. Κατά τις τότε κρατούσες συνήθειες, οι δραματουργοί περνούσαν μέσα από τις τραγωδίες την κριτική τους ή την επιδοκιμασία τους στα τεκταινόμενα. Βαθιά αριστοκρατικός, ο Αισχύλος προσπαθούσε να ανακόψει τις όπως πίστευε ολέθριες δημοκρατικές αλλαγές. Οι νύξεις του για τα πολιτικά πράγματα της εποχής του εμφανίζονται κυρίως στην τελευταία τραγωδία της τριλογίας, τις «Ευμενίδες», αλλά, για να φθάσει ως εκεί, δικαιώνει την Κλυταιμνήστρα, όπως άλλωστε το είχε πράξει, περίπου την ίδια εποχή, και ο επίσης αριστοκρατικός Πίνδαρος στον ενδέκατο πυθικό ύμνο του: Η Κλυταιμνήστρα σκότωσε, επειδή ο Αγαμέμνονας δεν δίστασε να θυσιάσει την Ιφιγένεια.

Η τραγωδία «Αγαμέμνων» ξεκινά ακριβώς με τον φρουρό που η Κλυταιμνήστρα είχε βάλει να παρατηρεί το πέλαγος και να την προειδοποιήσει, μόλις φανεί ο στόλος. Ο φρουρός τα έχει με τη μοίρα του καθώς καιρό τώρα είναι αναγκασμένος «να πλαγιάζει σε μια γωνιά σα σκύλος», περιμένοντας τον βασιλιά του, «επειδή έτσι διατάζει η καρδιά γυναίκας που ελπίζει». Εννοεί φυσικά την Κλυταιμνήστρα και πιστεύει ότι τον έχει στήσει στη σκοπιά επειδή ελπίζει να δει ξανά τον άντρα της. Οι θεατές όμως πολύ καλά γνωρίζουν ότι μόνο αυτό δεν επιθυμεί καθώς περνά μια χαρά με τον Αίγισθο.

Μέσα στη νύχτα, αστράφτει το φωτεινό σήμα. Από την απέναντι κορφή τον ειδοποιούν ότι στ' ανοιχτά φάνηκε ο στόλος. Έξαλλος από χαρά, κυρίως επειδή τέλειωσαν τα βάσανά του, ο φρουρός φωνάζει ότι ο στόλος επιστρέφει νικητής και πάει να ξυπνήσει την Κλυταιμνήστρα, να της πει τα καλά νέα. Ένας χορός γερόντων, σε όλη την διάρκεια του

έργου, δεν μπορεί να χαρεί με τα ευτυχή συμβάντα και κάτι κακό περιμένει.

Η Κλυταιμνήστρα εμφανίζεται χαρούμενη. Δεν υπάρχει κακό. Κορφή με κορφή, τα φωτεινά σήματα αναμεταδίδονταν από την Τροία και έφτασαν ως το Άργος: Από την Ίδη στη Λήμνο, από εκεί στον Άθω, από αυτόν στην Εύβοια κι από εκεί στην Αργολίδα. Οι γέροντες ακόμα δεν πείθονται. Μπαίνει όμως στη σκηνή ο ίδιος ο Αγαμέμνονας, νικητής και τροπαιούχος. Και να διηγηθεί τα κατορθώματα των Αργείων. Οι θεατές καταλαβαίνουν έτσι ότι τα σήματα δεν αφορούσαν το πάρσιμο της Τροίας αλλά την άφιξη του βασιλιά. Η Κλυταιμνήστρα τον καλωσορίζει με χίλια γλυκόλογα: «Για μια γυναίκα, δεν υπάρχει μεγαλύτερη ευτυχία από την επιστροφή του άντρα της». Στον χορό των γερόντων όμως κάτι εξακολουθεί να μην πηγαίνει καλά. Ο Αγαμέμνονας μπαίνει στο παλάτι πατώντας σε πορφύρες που έστρωσαν οι δούλες, με διαταγή της βασίλισσας. Έξω, μένει η Κασσάνδρα, λάφυρο του πολέμου αλλά και ερωμένη που είχε κιόλας αποκτήσει δυο νόθα παιδιά του βασιλιά.

Κλαίει και οδύρεται η Κασσάνδρα η οποία, σαν μάντισσα που είναι, αρνείται να μπει στο παλάτι και περιγράφει, τι γίνεται μέσα εκεί. Προφητεύει την δολοφονία του Αγαμέμνονα να παρακολουθεί το φονικό με τα ίδια της τα μάτια. Οι κραυγές του βασιλιά επιβεβαιώνουν το όραμά της.

Η Κλυταιμνήστρα που καλοδέχτηκε τον άντρα της, του ετοίμασε το λουτρό να κάνει ένα ζεστό μπάνιο. Υπάρχουν διάφορες εκδοχές για το πώς εξελίχτηκαν τα πράγματα. Το αποτέλεσμα ήταν ο Αγαμέμνονας, που είχε επιζήσει πολεμώντας δέκα χρόνια στα μέτωπα, να βρει άδοξο τέλος στο λουτρό του από τα χέρια του παράνομου ζευγαριού. Οι δολοφόνοι σκότωσαν και την ανυπεράσπιστη Κασσάνδρα καθώς και τα ανήλικα παιδιά της.

Στην εκδοχή του Αισχύλου, η ίδια η Κλυταιμνήστρα βγαίνει στη σκηνή και υπερηφανεύεται ότι τον σκότωσε: Τον τύλιξε σε ένα δίχτυ και του κατάφερε δυο χτυπήματα. Οι στάλες από το αίμα του Αγαμέμνονα έπεσαν πάνω της σαν δροσιά το καλοκαίρι. Κι ο Αίγισθος έρχεται δίπλα της, ευτυχισμένος για το γι' αυτούς αίσιο τέλος. Ο χορός των γερόντων ξέρει τώρα πια τι ήταν εκείνο που τους βασάνιζε και δεν ήθελαν να χαρούν την νίκη στην Τροία και την επιστροφή του βασιλιά. Ήταν ακριβώς εκείνο το αδιόρατο προαίσθημα για τα τραγικά γεγονότα που θα επακολουθούσαν. Αγαπούσαν τον βασιλιά και δεν ανέχονται τον σφετεριστή. Τον αποκαλούν δειλό που έβαλε μια γυναίκα να κάνει το φονικό. Ο Αίγισθος απειλεί να τους σκοτώσει, καλώντας τους φρουρούς. Τον συγκρατεί η Κλυταιμνήστρα. Ο χορός ελπίζει να επιστρέψει ο Ορέστης και να αποκαταστήσει τα πράγματα. Στον Αίγισθο λέει: «Κόμπαζε σαν κόκορας πλάι στην κότα». Η Κλυταιμνήστρα τον καθησυχάζει: «Εγώ και συ θα κυβερνούμε σε τούτο το παλάτι». Οκτώ χρόνια αργότερα, ο Ορέστης θα έπαιρνε

εκδίκηση.

Οι τραγικοί ποιητές αλλά και οι λοιποί αρχαίοι συγγραφείς περιγράφουν με περίσσιο πάθος τα δεινά του Ορέστη, ώσπου να καθαριστεί από το διπλό φονικό και να πάρει τον θρόνο του βασιλείου, που πια απλωνόταν από την Αργολίδα ως τον κόλπο της Λακωνίας.

Παντρεύτηκε την Ερμιόνη, κόρη του Μενέλαου κι άρα πρώτη του ξαδέρφη, κι απέκτησε μαζί της ένα γιο, τον Τισαμενό. Πολλά για την περίοδο της βασιλείας του Ορέστη δε γνωρίζουμε. Πέθανε στα εβδομήντα του από δαγκωματιά φιδιού και τον έθαψαν στην Τεγέα, ενώ μια πόλη της Αρκαδίας φέρει το όνομά του. Πρέπει να ήταν γύρω στο 1130 π.Χ., αν σωστά λογαριάζει ο Θουκυδίδης τα μετά το πάρσιμο της Τροίας γεγονότα. Τον διαδέχτηκε στο απέραντο βασίλειο Άργους, Μυκηνών και Σπάρτης ο γιος του Τισαμενός που βασιλεύσε 22 ολόκληρα χρόνια, ώσπου να έρθει η ώρα των γραφών.

(τελευταία επεξεργασία, 18 Μαΐου 2021)